

Çok Büyük İşler Başaracağız!

Exlibrisin, ülkemizde de tanınmasını ve yaygınlaşmasını görmekten büyük mutluluk duyuyorum. Exlibris, 1450 yıllarında kitaplar için bir mülkiyet işareti, bir ihtiyaç grafiği olarak doğan, kitaba ilgiyle birlikte önemi artan, tümüyle estetik kaygılarla yaratılan ve öyle de olması gereken bir iletişim aracıdır.

Dünya ülkelerinin, bir gelişmişlik ölçütü olarak gördükleri kültür ve sanata ne kadar önem verdiklerini hepimiz biliyoruz. Bu konuda bizlerin de sorumlulukları var. Ülkemizi çağdaş uygarlıklar düzeyine çıkarmanın, bu alanda büyük bir istekle çalışmanın görevimiz olduğunu düşünüyoruz.

Altı yaşında genç bir sanat kurumu olarak henüz ciddi bir mekana bile sahip değilken, uluslararası yarışma hedefini gerçekleştirip, "Exlibris Müzesi" hayalini kuran Ankara Exlibris Derneği, exlibris sanatını tanıtmak amacıyla İstanbul'dan Erzurum'a, Samsun'dan Hatay'a kadar pek çok kentimiz yanında Almanya'da, Kıbrıs'ta sergiler açmış, seminerler vermiştir. Evrensel bir iletişim aracı

olan sanatın ve kültürün paylaşılması ile uluslar arasındaki sınırların kalkacağına, tek ve ortak dil olarak sanat dilinin insanları birbirine daha çok yaklaştıracığına, etkili bir kültürel alış veriş gerçekleşeceğine inanmaktayız.

Exlibrisin özünde paylaşım vardır. Paylaşıldıkça da çoğalacaktır. Sanatla çoğalmak, onunla büyümek dünya barışına katkı sağladığı gibi bireylerin kendisiyle barışık yaşamasına da katkı sağlayacaktır.

Ülkemizin en saygın eğitim kurumlarından olan Hacettepe Üniversitesi ile birlikte düzenlediğimiz Birinci Uluslararası Exlibris Yarışması ve Sergisi, deneyimsizlikten kaynaklanan bazı eksiklerine karşın 44 ülkeden 1171 sanatçının 4247 eserini Ankara'da bir araya getirmeyi başarmıştır. Yüksek katılımıyla dünyada bu alanda yapılan yarışmalar içinde ikinci sıraya yerleşmek, ilerde daha iyi şeyler yapabileceğimizin sanırım bir göstergesidir. Belki de yaratılan bu güvenle, bir danışman gibi bize destek veren onur üyemiz, exlibris koleksiyoncusu ve diplomat Sayın Benoit Junod'nun FISAE'nin 2008 yılındaki kongresinin Ankara'da

yapılmasını önermesi, bizi onurlandırmıştır. Bu ülkenin tanınmasının sadece futboldaki başarılarla değil sanatsal çabalarla da olabileceğinin bilinmesini ve özellikle medyamızın arz talep gerekçeleriyle toplumu zevksizleştiren televizyon kültürü yerine estetik duyarlılığımızı artıracak etkinliklere yer vermesini arzu ediyoruz. Yarın çok geç olabilir.

Ülkemizde kültür ve sanata ayrılan bütçelerin ne kadar sınırlı olduğunu sizler de biliyorsunuz. Bu koşullarda böyle bir yarışma sergisinin ne özverilerle, ne anlamlı desteklerle ve katkılarla ortaya çıktığını tahmin edebilirsiniz. Varlıkları Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinden kat kat fazla olan şirketlerin reddettiği maddi desteği, saygın bir üniversite rektöründen, bir jüri üyesinden, bir enstitü müdüründen, bir sanatçıdan ve birkaç sanatseverden almak, en önemlisi heyecanımızı paylaşıp, bizi yüreklendirenleri yanımızda görmek, bu etkinliği kotarmanın itici gücü olmuştur.

218'ini hazırlanan katalogda görebileceğiniz 371 sanatçının 747 exlibris çalışmasının sanatseverlerle bulunduğu bu uluslararası sergi, exlibris sanatıyla kaynaşmanın çekim merkezi olmaya adaydır. Bir yıl boyunca ülkemizi dolaşacak olan bu etkinlik, bizler için, özellikle de bu sanata ilgi duyanlar için gezici bir okul olacaktır.

Bu uluslararası etkinliğin gerçekleşmesinde katkı ve desteğini esirgemeyen tüm kişi ve kuruluşlara, yarışmaya katılan tüm sanatçı ve tasarımcılara, değerli jüri üyelerimize en içten şükranlarımı sunarım. Onların bu ilgisi ve desteği sürdüğü sürece biz daha çok büyük işler başaracağız.

Hasip Pektaş
Ankara Exlibris Derneği Başkanı

1. Uluslararası Exlibris Yarışması jüri üyelerinin Hacettepe Üniversitesi'ndeki değerlendirme anından (soldan sağa): Prof. Dr. Sıtkı M. Erinc, Prof. Atilla Atar, Benoit Junod (Jüri Başkanı), Luc Van den Briele, Prof. Süleyman Saim Tekcan, Prof. Mürşide İçmeli, Prof. Hasip Pektaş (1 Mayıs 2003)

1. Uluslararası Exlibris Yarışması - Ankara 2003 Koşulları: Diğer Yarışmalar İçin Bir Model

Luc Van den Briele

Exlibris baskı teknikleri ve simgelerini yeni bir liste olarak uyarlamış olan Uluslararası Exlibris Dernekleri Federasyonu (FISAE) tüm yarışma düzenleyicileri için model olabilecek standart yarışma koşullarının önerilmesi sorununu da ele almıştır. Ciddi exlibris yarışması düzenleyicileri arasında uzun zamandır standart koşulların gereksinimi hissedilmektedir; FISAE'nin böyle bir model geliştirmesinden sadece yalancı exlibris savunucuları rahatsız olacaktır. Bir dizi güvenilmez exlibris yarışmasının, dejenere olmuş exlibrislerin zararlı bir virus gibi yayılmasına fırsat vermesi nedeniyle standart koşullara gerçekten gereksinim vardır.

Julian Dimitrov Jordanov (Bulgaristan) C3+C5, (97x126), 2002, Birincilik Ödülü (Hacettepe Ün.Ödülü)

Ankara Exlibris Derneği ve Hacettepe Üniversitesi'nce düzenlenen 1. Uluslararası Exlibris Yarışması'nın başarılı olmasındaki etkenlerden birisi de mükemmel yarışma koşullarına sahip olmasıdır. Bu koşullar büyük bir özenle hazırlanmış ve FISAE'nin standart yarışma koşullarının oluşturulmasına bir ilk adım görevini üstlenmiştir.

Yarışmanın amacı, arka planı ve düzenleyicilerinin hedefi, exlibris yarışma koşullarının giriş bölümünde mutlaka açık bir biçimde belirtilmelidir. Sint-Niklaas Uluslararası Exlibris Merkezi'nce düzenlenen yarışmaların koşullarında da amaç şöyle belirtilmiştir; "küçük boyutlu bir grafik sanat olan exlibrise ilgiyi artırmak ve kitapların sahiplik işareti olarak kullanılan objenin sanatsal değerini yaygın hale getirmek". Ankara

yarışma koşullarının giriş bölümünde "kitapların mülkiyet işareti olarak yaratılmış olan, estetik, sanatsal ve teknik kaliteye sahip en iyi özgün exlibris çalışmalarının" yarışmaya katılması istenmiştir. Giriş bölümünde açık bir biçimde exlibris'in tanımının verilmesi ve sanatçıların dikkatinin kitap ve exlibris arasındaki ilişkiye çekilmesi önemlidir.

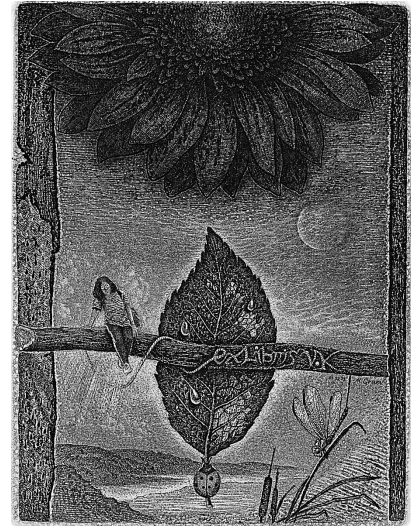
Bazı exlibris yarışmaları belirli konularda yapılır. Katılımcılar açısından belirlenen konunun açık bir biçimde tanımlanmış ve arka plan bilginin verilmiş olması önemlidir. Bir bibliyografya ya da önerilen konuya bağlantı kuran web sitelerinin listesi de bunlara eklenebilir. Bununla birlikte, sayıca az da olsa bazı yarışmalar zorunlu bir konu belirtmez (Ankara yarışmasının tercihi buydu ve bu durum koşulların 1. maddesinde belirtilmiştir). Konu özgürlüğü sanatçı kapsamını genişletir ve kitapsever ile grafik sanatçısı arasındaki ilişkinin gündelik gerçekliğini daha iyi yansıtır. Çok fazla konunun varlığı çekici ve yoğun bir sergi için daha fazla olanak sunar.

Ankara koşullarının 2. maddesi "baskı tekniklerine yönelik herhangi bir sınırlamanın olmadığını" bildirir, fakat "çizim ya da taslakların ve fotokopi gibi elektrostatik işlemle yapılan kopyaların kabul edilmediği" gerçeğine dikkat çeker. Diğer bazı yarışma koşullarında bu teknikler konusunda endişeler sürmekle birlikte, özgün fotoğrafik yaratımlar ve bilgisayar tasarımlarından özellikle kabul edilebilir teknikler olarak sözedilebilir. Kabul ve red edilen grafik tekniklerin tam bir tanımını yapmak zorunludur.

Ankara yarışma koşullarının 3. maddesinin metni tüm ciddi exlibris yarışmalarında temel alınabilir. Bu madde, neredeyse, yalancı exlibris olasılıklarına kapıyı kapamaktadır. Madde şöyledir: yarışmaya katılan exlibrisler exlibris olarak tasarlanmış olmalıdır, yani sahibini belirlemek amacıyla kitaplara yapıştırılacak küçük boyutlu yapıtlar olması gerekir. Exlibrislerde "exlibris" ya da bu anlama gelen ("...nın kütüphanesinden" gibi) bir sözcük ile birlikte adına exlibris yapılan "yaşayan kişi" ya da "kurum" ismine yer verilecektir. Bu madde, exlibrisin gerçek sahibi olması 'yaşayan bir kişi ya da var olan bir kurum kütüphanesi- gerektiğini açıkça belirterek kitap ve exlibris arasındaki ilişkiye dikkat çekmektedir. Eğer sahibi bir kurum ise, kurumun konuyla olan ilgisinden söz etmek önemlidir. Ayrıca kütüphaneye yapılan gönderme de önemlidir; Sint-Niklaas Uluslararası Exlibris Merkezi yarışmalarına sadece "Exlibris Sint-Niklaas" işaretiyle gönderilen bir dizi exlibris İtalya'daki kötü şöhrete

sahip "Exlibris Lago Maggiore" kadar anlamsızdır.

Ankara yarışması koşullarındaki 4. madde, 3. maddenin önemli bir devamıdır. "Her baskıdan üçer adet gönderilecektir" ve "her bir baskı sanatçısı tarafından imzalanmış ya da paraf edilmiş olmalıdır" diyerek, katılımcı exlibrislerin sanatsal özgünlük gerektirdiğinin altını çizmektedir. Madde 4'teki metnin geri kalanı, her biçimdeki olası yalancı exlibrisi red etmeye yönelik çabaları güçlendirmektedir. "Eğer sanatçı baskıda Latin Alfabeti'ni kullanmamışsa, İngilizce tercümesini baskının arkasına yazması gerekmektedir. Ayrıca, tasarımda adına exlibris yapılan kişinin baş harfleri kullanılmışsa, açık adın baskının arkasına yazılması" istenmiştir. Doğal olarak, her bir kitap sahibi bazı exlibrislerinde sadece adının baş harflerini tercih etme hakkına sahiptir. Ancak, yarışmalarda bazen baş

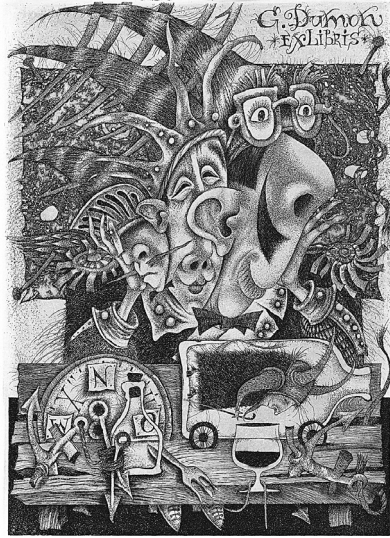
Marin Gruev (Bulgaristan) C3+C5, (100x77), 2003 İkincilik Ödülü (Ray Sigorta Ödülü)

harfler sahte sahibi gizlemek amacıyla kullanılmaktadır. 2003'teki Sint-Niklaas Uluslararası Exlibris Merkezi yarışmasında sadece exlibris sahibinin hakkında bilgi değil sahibinin onayını içeren bildirim de istenmiştir: "exlibrisin özgünlüğünü garanti etmek ve özel yaşamı korumak için exlibrisler yapıldığı kişinin iznini bildiren bildirimle sunulmalıdır... Aynı koşul kurum kütüphaneleri için de geçerlidir". Bildirim, ayrıca exlibrisin sergilerde ve reproduksiyonun kataloglarda kullanıma iznini de içerir. Bu, özgünlüğün önemini gösterir, fakat sınırı biraz aşar çünkü sanatçı ve kitap sahibi arasındaki yazılı bildirim alış veriş her zaman kolay olmaz (özellikle farklı ülkelerde yaşıyorlarsa).

Bazı yarışma koşulları, örneğin baş harflerin kullanılmasına izin verilmeyen Fransız Butor yarışmasında olduğu gibi,

sahibinin açık adını istemektedir. Diğer yarışmalar sadece sahibinin adını değil konuyu içeren metni de zorunlu tutarlar. Böyle bir metin kullanışlı olmakla birlikte gerçekten gerekli değildir, özellikle çizim yeterince konuyla ilgili bilgiyi içeriyorsa.

Ankara koşullarının 5. maddesi "exlibrislerde baskı alanı 130 x 130 mm'den, baskı yapılan kağıt ise 210 x 210 mm'den büyük olmayacağını" bildirmektedir. Sint-Niklaas Uluslararası ExLibris Merkezi yarışma koşullarında baskı yapılan kağıdın en fazla 200 mm x 150 mm olması istenmiş, fakat daha önemli yarışmaya katılan exlibrisin "çerçevesiz, paspartulanmaması, bir kartona yapıştırılmaması" gerektiği bildirilmiştir. Baskı kağıdının, kullanılacak tekniğin seçilmesinde sanatçı, exlibrisin amacını gözönünde bulundurmalıdır. Kesmeye, çerçevelemeye ya da herhangi bir işleme tabi tutmadan olduğu gibi yapıştırılabilmeli-

Sergey Hrapov (Ukrayna) C3+C5+C7, (125x90), 1999
İstanbul Grafik Sanatlar Müzesi Ödülü

dir". Bu metin yine kitap ve exlibris ilişkisinin altını çizmektedir. Bu, jüriye, normal bir biçimde kullanılamayacak olanları ya da yalancı exlibris şüphesi uyandıranları ayıklama olanağı verir. "Amaçlanan kullanıma hazır olması" ifadesi, çok çekici fakat oldukça deneysel bir çalışmaya kapıyı kapayabilir. "Amaçlanan biçim" in yoruma açıklığı ciddi bir şekilde ele alınmalı, fakat cüretkar ya da provokatif sanatsal denemeler, sadece bir kitapta exlibris olarak kullanılabilecekse kabul edilmelidir.

Ankara yarışma koşullarının 6. maddesi: "postaya verildiği tarih dikkate alınır" diyerek, katılımcı exlibrislerin son gönderilme tarihini bildirmektedir. Bu türden bir son başvuru tarihi ancak eğer jüri son başvuru tarihinden 3 ya da 4 hafta sonra toplanırsa verilebilir. Yavaş

çalışan posta hizmetlerindeki sorunları önlemek için belki de Sint-Niklaas Uluslararası ExLibris Merkezi yarışma koşullarında önerildiği gibi exlibrisler "son başvuru tarihinde elimize ulaşmış olmalıdır" ifadesi daha iyi olur.

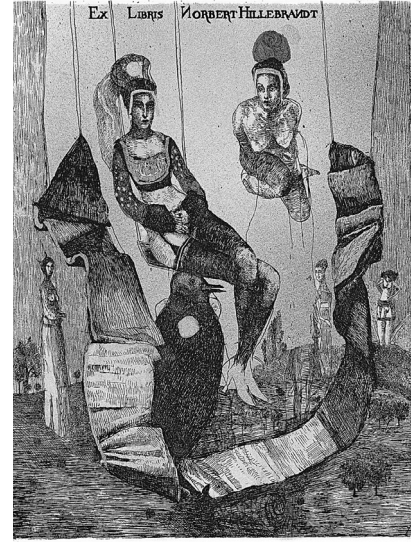
Yazışma adresi aynı ya da bir sonraki maddede (7) verilebilir. Ankara yarışma koşullarının 8. maddesi jüri üyelerinin kimlerden oluşabileceğini belirler. Jüri üyelerinin isimleri ve nitelikleri bazen yarışmanın ciddiyetini garanti edebilir. Baskı sanatçıları, sanat eleştirmenleri ve deneyimli exlibris koleksiyoncularından oluşan iyi bir karışım bir jürideki en uygun dengiyi oluşturabilir.

Ankara yarışma koşullarının 9. maddesinde ödüllerin listesi verilmektedir. Para bazen sanatsal bir faaliyet için önemli bir teşvik olabilir, ancak bir sanatçının biyografisinde "ödül" isminin yer alması önemli bir unsurdur.

Bir jüri, doğal olarak, bazı ödülleri birden fazla kişiye verebilir ya da sanatsal kalite eksikliği nedeniyle ödül vermeme hakkına sahiptir. Ankara yarışma koşullarının 10. maddesinde bu olasılıktan da söz edilmekte, ancak ayrıca jürinin kararlarını exlibrisin "otantik oluşu ve özgünlüğü, sanatsal, teknik ve estetik yetkinliği ve kompozisyonda resim ve yazı ilişkisinin kalitesi"nin etkileyeceği açıklanmıştır. Onur mansiyonlarının verilebileceği önceki 9. maddede bildirilmiştir. Ödül hak kazanma potansiyeli olan yarışmacıların sayısı ödül sayısından fazla olabilir. Bu takdirde, onur mansiyonları vermek uygun olabilir. Onur mansiyonları, özellikle ödül alamayan genç sanatçılar için özendirici nitelik taşır. Exlibris yarışma koşullarının son maddelerinde, genellikle, ödül kazanan ve seçilmiş exlibrislerin sergilenmesi ve katalog ile ilgili faydalı bilgiler yer alır. Ankara yarışma koşullarının 11. ve 12. maddelerinde, iki sergi açılacağı ve ayrıca "uygun galeri bulunursa", sergi sayısının artırılacağı duyurulmakta, katalogun, "katalogda yer alan her bir katılımcıya" gönderileceği bildirilmekte ve "yurt dışından katılanlardan postalamaya ücreti istenebilecektir" denilmektedir. Son cümlelerin finansal sorun kaygısı nedeniyle yazıldığı düşünülmektedir. Sint-Niklaas exlibris yarışma koşullarının son maddelerinin birinde yer alan "tüm seçilmiş katılımcılara bir katalog gönderilecektir" ifadesi tüm soru işaretlerini ortadan kaldırmaktadır. Katalogda eseri yer alan her bir sanatçıya ücretsiz bir katalogun gönderilmesi istisnadan ziyade bir koşul olmalıdır. Ankara yarışma koşullarının 13. maddesi, "gönderilenlerin posta ve dağıtım esnasında (örneğin, taahhütlü

posta yolu ile) güvenliği sağlanmalıdır ve gönderilenler iade edilmeyecektir" demektedir. Sadece bir kaç sanatçının iade edilmeme konusunda sıkıntısı olmuştur. İstenen 3 kopyadan 1 tanesi bir müzenin ya da exlibris dokümantasyon merkezinin koleksiyonuna katılacak, diğer ikisi ise mevcut ya da sonraki sergilerde, katalog ve sonraki yayınlarda kullanılacaktır. Her bir exlibrisin 3'den fazla kopyasının istendiği yalancı exlibris yarışmaları istisnadır. (İtalya'daki 'Salone del Libro' yarışmasına- ki bu örneklerden sadece biridir- her bir exlibris için 6 baskı istenmişti; ayrıca, ödül kazananlar ilave 50 baskı(!) daha göndermek zorundaydı) Bu exlibrislere ne olacağı açıklanmamıştır, ancak, ne olacağını tahmin etmek pek de güç değildir.

Ankara yarışma koşullarının 14. maddesinde kısa bir özgeçmiş istenmiştir. Sint-Niklaas yarışmalarına katılan sanatçılardan sadece kendileri hakkında

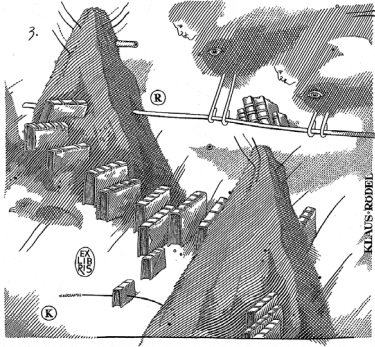

Katarina Vavrova (Slovak C.) C3, (128x96), 2001
Mansiyon

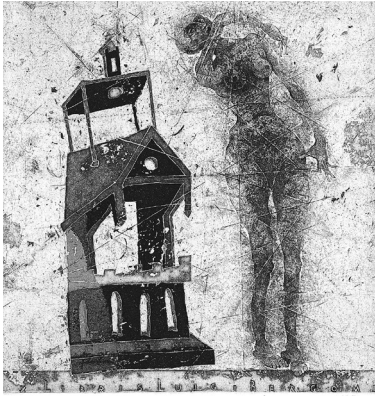
ayrıntılı bilgi vermeleri değil, exlibrisin sahibi ve konusu hakkında da bilgi istenmiştir. Tüm bu bilgiler, çağdaş exlibris sanat tarihi üzerine yapılacak araştırmalar için oldukça yararlı olabilecektir.

Ankara yarışma koşullarının 15. son maddesi exlibris yarışmalarının çoğunda da son maddedir. Katılımcı sanatçılar "yarışma koşullarını" ve "jüri kararlarını kabul etmiş sayılırlar" demektedir. Bu madde olası sürtüşme ve sonsuz tartışma olasılığını engeller.

FISAE'nin tüm exlibris yarışmalarına yönelik standart koşullarının oluşturulmasında "1. Uluslararası Exlibris Yarışması - Ankara 2003"ün mükemmel koşullarını güçlü bir omurga olarak kullanması ümidiyle.

Wojciech Luczak (Polonya) C2, (75x85), 2002
Hacettepe Üniversitesi Özel Ödülü

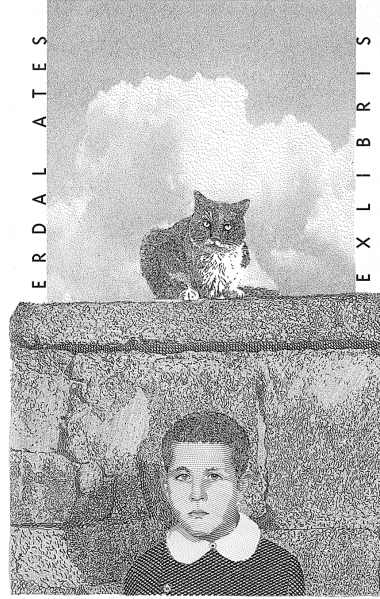
Viladimir Zuev (Rusya), MT(c), (130x126), 2003
Üçüncülük Ödülü (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ödülü)

Hanns Studer (Almanya), X3, (84x85), 2000

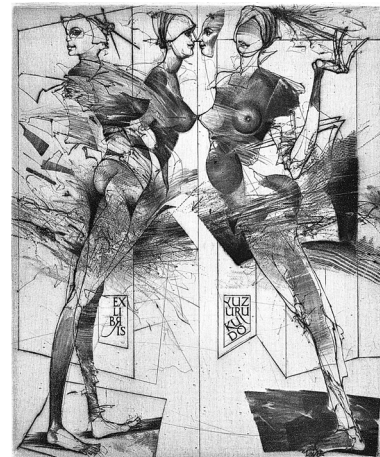
Mauricio Schvarzman (Arjantin), X3, (118x118), 1995,
Mansiyon

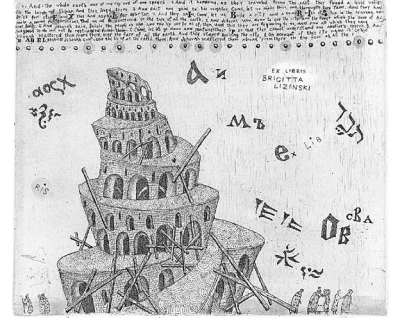
İlknur Dedeoğlu (Türkiye), C3, (112x72), 2003
Çankaya Belediyesi Özel Ödülü

Evgenij Bortnikov (Rusya), X2, (73x64), 1999
Üçüncü Jüri Özel Ödülü (Dinçer Pilgir Ödülü)

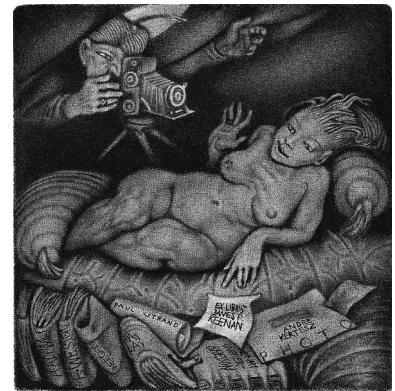
Jiri Brazda (Çek Cum.), C2+C4+C7, (118x96), 1996
Mansiyon

Andrey Machanov (Rusya), C3, (105x123), 1996
Mansiyon

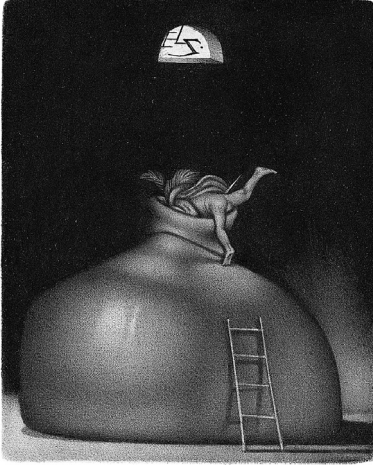
Irina Kazeeva (Rusya), C4/2, (85x65), 2003

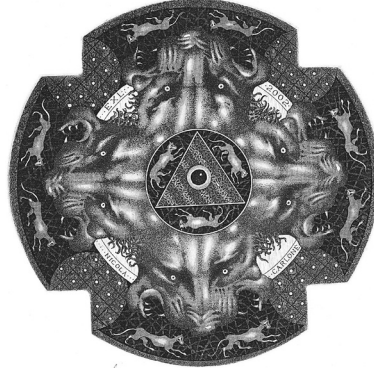
Yuri Borovitsky (Rusya), C7, (126x124), 1998
Mansiyon

Fotini Stephanidi (İngiltere), X3, (100x127), 2002

Yuri Borovitsky (Rusya), C7, (126x124), 1998
Mansiyon

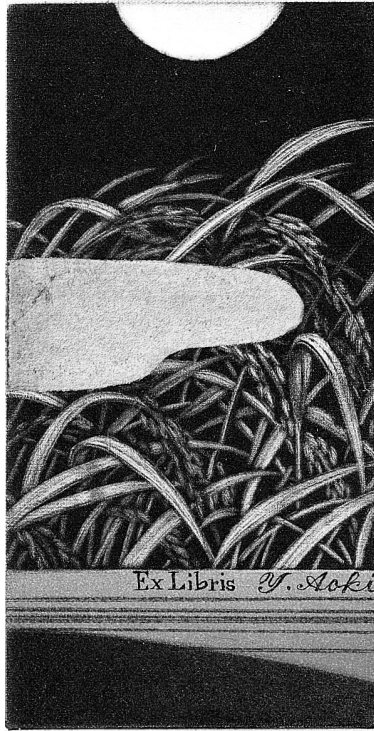
Juri Jakovenko (Belarus), C3+C7, (131x132), 2002
Mansiyon

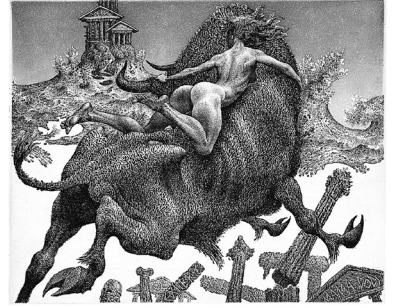
Rea Simlikova (Çek Cum), C2+C4+C7, (95x69), 2000
Mansiyon

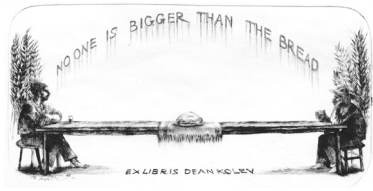
Andreas Kolovos (İngiltere), MT, (118x97), 2002

Katsunori Hamanishi (Japonya), C7, (97x50), 2002
Mansiyon

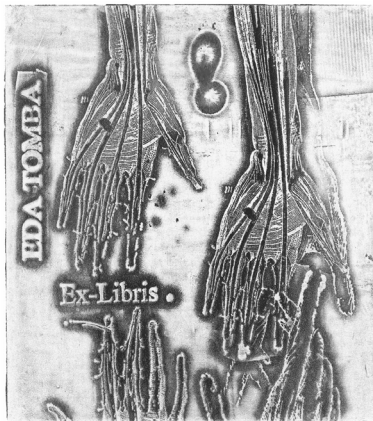
Julian D. Jordanov (BG) C3+C5, (88x109), 2003,
Birincilik Ödülü (Hacettepe Üniversitesi Ödülü)

Onnik Karanfilian (Bulgaristan), C4, (53x117), 2002

Yunus Güneş (Türkiye), X1+X3, (120x120), 2003
Mansiyon

Eda Gözde Tomba (Türkiye), C, (115x99), 2003

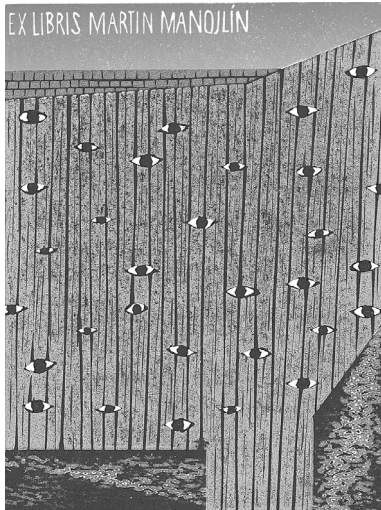
Mikhail Verkholantsev (Rusya), X2, (100x80), 2002
İkinci Jüri Özel Ödülü (Mürşide İcmeli Ödülü)

Lembit Lõhmus (Estonya), C3+C5, (55x64), 2002
Birinci Jüri Özel Ödülü (Atelye Alaturka Ödülü)

A. Vigovsky Ruslan (Ukrayna), CGD, (123x82), 2002

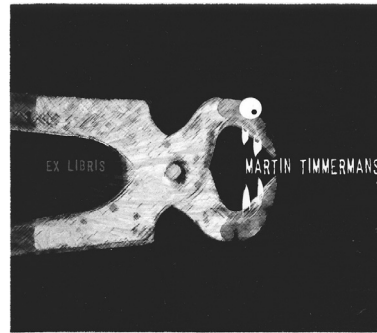
Martin Manojlin (Çek Cum), X1/6, (120x90), 2002

Bart Behiels (Belçika), CGD, (85x60), 2003

Martin R. Baeyens (Belçika), S1/8, (60x134), 2002, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Özel Ödülü

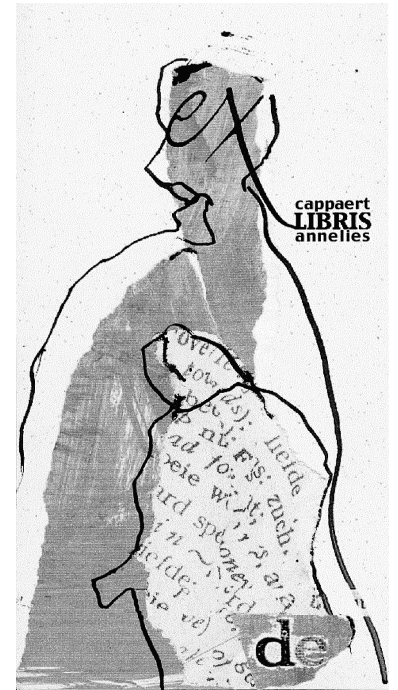
Kenny V. Landegem (Belçika), CGD, (67x73), 2003

Ann Kestens (Belçika), S1/3, (87x80), 2002

H. Müjde Ayan (Türkiye), S1, (100x90), 2002

Annelies Cappaert (Belçika), CGD, (130x70), 2001

Kaatje Vermeire (Belçika), CGD, (80x55), 2003

Exlibris Nedir?

Exlibris, kitapseverlerin kitaplarının iç kapağına yaptırdıkları üzerinde adlarının ve değişik konularda resimlerin yer aldığı küçük boyutlu grafik çalışmalarıdır. Kitabın kartviziti ya da tapusudur. Kitap sahibini tanıtır, onu yüceltir ve kitabı ödünç alan kişiyi geri getirmesi konusunda uyarır. Sözcük olarak "...'nın kitabı, ...'nın kütüphanesinden" anlamına gelir.

Exlibris önemli bir iletişim aracıdır. Bir ihtiyaç grafiği olarak doğmasına karşın, estetik kaygılarla yapılan özgün yapıtlardır. Sanatı, insanın elleri arasına, kitapların içine kadar getirir, onun büyüleyici sıcaklığını hissettirir. Çok uzun bir geçmişe sahip bu sanat

dalı, yapıldığı döneme ait kültürel, tarihsel özellikleri günümüze taşıması nedeniyle de ilgi çekmekte, sanatçılar ve koleksiyoncular arasında önemli bir değiş tokuş objesi olarak kullanılmaktadır. İnsanı farklı düşüncelere yöneltten bu özgün çalışmalar; genellikle kitapların boyutuna bağlı kalınarak hazırlanıp, gravür, taş baskı, ağaç baskı, linolyum baskı, serigrafi, fotoğraf, bilgisayar, ofset gibi değişik baskı teknikleriyle çoğaltılmaktadır.

Exlibrisler, konulara, sanatçılara, tekniklere göre değerlendirilip meraklıları tarafından toplanmaktadır. Koleksiyoncular, ellerindeki çift baskıları diğer kişilerle değiştirerek çok sayıda exlibrise sahip olmakta, bu değiş

tokuş sayesinde kendi koleksiyonlarını kalite olarak geliştirmekte, sayıca da artırmaktadırlar.

Exlibris koleksiyonculuğu, uluslararası ilişkilerin gelişmesini, yeni dostlukların oluşmasını, farklı dönemlerdeki sanatın ve tekniklerin öğrenilmesini sağlamaktadır. Koleksiyoncular, tanınmış sanatçıların exlibrislerini, özellikle de müzik ve erotik konuları içerenleri tercih etmektedirler. Onlar için exlibrislerin estetik bütünlüğü, teknik yetkinliği ve resim - yazı ilişkisi de önemlidir. Bu küçük baskıların sanatçısı tarafından imzalanmasına, ne zaman, ne kadar sayıda ve hangi teknikle basıldığının belirtilmesine dikkat edilmektedir.

Exlibris Baskı Simgeleri

1958'de Barselona Uluslararası Exlibris Kongresi'nde kabul edilen, 2002'de Frederikshavn 19. FISAE Kongresi'nde değişiklik yapılan exlibris baskı teknikleri ve bunları ifade eden kısaltmalar (simgeler) listesi aşağıdadır. Baskı olmayan desen, pastel vb. ile bir tarz olarak bilinen heraldik ve kaligrafik gibi kısaltmalara yer verilmemiştir.

Çukur Baskı / Intaglio Printing

Özgün / Original

C : Çukur Baskı/ Intaglio printing (blank); embossing. (Chalcographie)
C1 : Çelik oyma / Steel engraving
C2 : Hakkak kalemyle bakır oyma / Burin (graver or gouge) engraving
C3 : Asitle yedirme / Etching
C4 : Kuru kazıma / Drypoint
C5 : Akuatinta / Aquatint
C6 : Vernikli, Şekerli yumuşak yüzeyde yedirme / Soft-ground etching
C7 : Mezzotint (mekanik doku yaratma) / Mezzotint
C8 : Plastik gravür / Engraving on linoleum, plastic & other materials

Yeniden Çoğaltma/Reproductive

P3 : Fotogravür baskı / Photoengraving (Heliogravure)
P4 : Tifdruk baskı / Commercial Photogravure, Rotogravure
P10 : Çelik oyma baskı / Etched steel printing (die-printing)

Yüksek Baskı / Relief Printing

Özgün / Original

X : Yüksek baskı / Relief printing (blank). (X=Xylographie)
X1 : Ağaç baskı / Woodcut
X2 : Ağaç oyma baskı / Wood engra-

ving

X3 : Linolyum baskı / Linocut

X4 : Metal oyma baskı/Relief-printed engraved, etched metal plates, notably metal cut

X5 : Metalle çukur-yüksek baskı/Relief-printed metal plates created for intaglio printing

X6 : Plastik oyma yüksek baskı / Relief-printed engraving of other materials,(synthetic)

X7 : Taş oyma yüksek baskı / (Chinese) stone stamp

Yeniden Çoğaltma / Reproductive

T : Tipografi, yazı baskı / Typography, letterpress
T1 : Laynotayp baskı / Linotype, indirect letterpress
T2 : Ağaç oyma yüksek baskı / Photoxylography, facsimile wood engraving
T3 : Lastik damga baskısı / Commercial rubber stamp
P1 : Klişe baskı / Line block (cliché) with or without photography
P2 : Yarım ton klişe baskı / Half-tone, for example photozincography

Düz, şablon ve elektronik baskı / Flatbed, stencil and electronic printing

Özgün / Original

L1 : Taş Baskı (Litografi) / Autolithography
L2 : Transfer taş baskı / Autography (transfer lithography)
L3 : Ofset çinkosuyla baskı / Zincography
L4 : Alüminyum baskı / Algraphy (Aluminum)
P8 : Fotoğraf / Original photograph, hologram
S : Şablon baskı / Stencil, "pochoir"
S1 : İpek baskı / Original serigraphy

(silkscreen)

S2 : Boyama şablonla baskı /

Mimeography (dye stencil)

S3 : Balmumu kağıtla baskı /

Katazome (oiled-paper stencil)

S4 : Hurma suyu ile kapatma baskı /

Kappa (katazome made with

persimmon juice)

CGD : Bilgisayarda özgün tasarım /

Computer generated design

Yeniden Çoğaltma/Reproductive

P : Fotografik çoğaltma /

Photographic reproduction

P5 : Fototayp baskı / Collotype

P6 : Fotolitografi baskı /

Photolithography, process transfer lithography

P7 : Ofset baskı / Offset

P9 : Fotografik ipek baskı /

Serigraphic reproduction

(photosilkscreen)

CRD : Bilgisayarla çoğaltma /

Computer reproduced design

Y : Fotokopi / Photocopy and

xerography

Diğer simgeler / Other Symbols

U : Sınıflama dışı teknikler / Technique not listed (Frottage, Chinese Rubbing)

MT : Karışık teknik / Mixed technique

—/... : Kalıp sayısı (4/C3 = 4 kalıplı çukur baskı) / Number after the technical symbols = number of passes through the press

/mon.: Monotip baskı / Monotype

/ col.: Elle renklendirme / Hand-coloured

Birkaç teknik bir arada kullanılması halinde araya (+) koymak gerekir. Örneğin; C2+C3+C5

FISAE Uluslararası Bilgisayar Tasarımı (CGD) Exlibris Yarışması

(Exlibris Yarışmaları: www.natur.cuni.cz/exlibris)

Arjantin, Avusturalya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çin, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Almanya, Macaristan, İtalya, Japonya, Litvanya, Lüksemburg, Meksika, Hollanda, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya, Sırbistan, Slovakya, Slovenya, İspanya, İsveç, İsviçre, Tayvan, Türkiye, Ukrayna, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nin üyesi olduğu Uluslararası Exlibris Dernekleri Federasyonu (FISAE), Eylül 2002'de yaptığı 29. Kongrede, Uluslararası Bilgisayar Tasarımı (CGD) Exlibris Yarışması'nın organizasyonunu resmi olarak desteklemeye karar verdi.

Sanatçının yaratıcı bir aracı olan bilgisayar her gün değer kazanmaktadır. Fakat özellikle küçük formatlı exlibrisler olmak üzere bilgisayarla yapılan resimlerin, geleneksel teknikle yapılan grafik ürünlere göre daha düşük sanatsal ve basım kalitesine sahip olduğu düşünülmektedir. Bu yarışma, kağıt üzerinde sanat eserleri üretmek için dijital teknolojinin hakkak kalemi ya da oyma ucu olarak kullanılabileceği olasılığını sanatçılara göstermek amacıyla düzenlenmiştir. Aynı zamanda klasik tekniklerin bilgisayar destekli tasarımında nasıl kullanılabileceğini göstermeyi de mümkün kılacaktır.

Koşullar:

1. Yarışma, dünyadaki tüm sanatçılara ve tasarımcılara açıktır. Katılım için hiçbir ücret istenmeyecektir. Exlibrisler için konu sınırlaması yoktur.
2. Çalışmalar exlibris olarak tasarlanmıştır, yani sahibini belirlemek amacı ile kitaplara yapıştırılacak küçük boyutlu yapıtlar olması gerekir. Exlibrislerde "exlibris" ya da bu anlama gelen ("..... nın kütüphanesinden", bu kitap aittir" gibi) bir sözcük ile birlikte adına exlibris yapılan "yaşayan kişi" ya da "kuruluş" adına yer verilecektir.
3. Baskı işlemi başka grafik tekniklerini içerebilse de, exlibrisler, ağırlıklı olarak dijital teknoloji ile tasarlanmış olmalıdır. Exlibrisler, yarışmaya katılan kişiye ait olmalıdır. Exlibris, birden fazla sanatçı tarafından ya da teknisyen işbirliği ile yapılmışsa, bu exlibrisle yarışmaya katılan kişi, çalışmada kimlerin nasıl katıldıklarını belirtmelidir. Exlibrisler orijinal baskı olmalıdır. Yani kaliteli kağıt üzerine dijital baskı ile çoğaltılmış olmalıdır. Fotokopi, çizim ve taslaklar kabul edilmeyecektir.
4. Sanatçılar **en fazla beş farklı exlibris** ile yarışmaya katılabilirler. Her bir exlibrisin **beş baskısı (kopyası)** gönderilecektir. Bunlardan üç adedi müzelere ve merkezi belge koleksiyonlarına verilecek, iki adedi de sergi amacıyla kullanılacaktır. Sanatçı çalışmasında Latin alfabesini kullanmadıysa, exlibrislerin arkasına İngilizce çevirisini yazmak zorundadır. Aynı zamanda sanatçı, sahibinin ilk harflerini resminde kullanarak bir tasarım yapmış ise, baskının arkasına sahibinin tam olarak adını yazmalıdır. Aynı zamanda sanatçılar, her bir exlibrisin **jpg** formatını, **exlibris@rave.ch** adresine e-mail ile göndermeleri

gerekmektedir.

5. Exlibrislerde baskı alanı, 130 mm X 130 mm'den büyük olmamalıdır. (Exlibrislerin uzun kenarı 130 mm'den küçük olabilir.) Kullanılan kağıt, 297 mm X 210 mm'den (A4) büyük olmamalıdır.
6. Yarışmaya son katılım tarihi **5 Mart 2004** Cuma günüdür. Postalama tarihi dikkate alınır fakat sanatçılardan çalışmalarını **Şubat 2004** ortalarından önce göndermeleri beklenmektedir
7. Exlibrisler aşağıdaki adrese gönderilecektir: **FISAE ex-libris competition**
c/o Benoît Junot, 21 Route de Lullier
CH - 1254 Jussy (GE), Switzerland

Diğer Bilgiler:

Organizasyon konusunda iletişim:
Tel: +41 22 7590040, b.junod@eu-balkan.org
Tel: +32 3 7772942, tony.oost@sint-niklaas.be
Tel: +358-50-3676058, olli.ylonen@uta.fi
Sanatsal ve teknik konularda iletişim:
Tel: +32 9 3690263, martin.baeyens@pandora.be
Tel: +34934238787, francescorenes@hotmail.com
Tel: 312 251 03 56, hpektas@hacettepe.edu.tr
Tel: + 381 11 653243, rciric@eunet.yu
Exlibris hakkında genel bilgiler:
<http://www.aed.org.tr>
<http://www.pdb.be/graphia>
<http://www.natur.cuni.cz/exlibris>
<http://www.karaart.com>

8. Jüri Üyeleri:

Martin R. Baeyens, Exlibris sanatçısı, Gent
Royal Güz. San. Akademisi Grafik Tasarım Böl. öğr. üy. (Belçika).
Luc van den Briele, Graphia dergisi editörü, Exlibris kol., oyun yazarı (Belçika).
W. E. Butler, Exlibris koleksiyoncusu, Bookplate International dergisi editörü, FISAE genel sekreteri (İngiltere).
Rastko Ciric, Sanatçı, Belgrad Ün., Uygulamalı San. Fak., Gra. San. Böl. başkanı (Yugoslavya).
Benoît Junod, Exlibris kol., Özgün Baskiresim uzmanı ve sergi küratörü (İsviçre).
Henry Klein, Sanatçı, Eleştirmen, Los Angeles Valley Kolej Baskiresim Böl. öğr. üy. (Amerika).
Tony Oost, Sint-Niklaas Exlibris Müzesi müdürü (Belçika).
Francesc Orenes, Sanatçı, Barcelona Ün., Grafik San. Böl. öğr. üyesi (İspanya).
Hasip Pektaş, Exlibris sanatçısı, Hacettepe Ün. Güz. San. Fak. Dekanı, AED başkanı.
Olli Ylonen, Gazeteci, İletişim dersleri öğr. üyesi, Finlandiya Exl. Der. başkanı (Finlandiya).
Jüri başkanı Benoît Junod'ur.

9. Ödüller:

Jean-Pierre de Sme anısına ödül: 1500 EURO.
Avakian Joailliers ödülü: 1000 EURO.
Sint-Niklaas kenti ödülü: 500 EURO.
Finlandiya Exlibris Derneği ödülü: 500 EURO.
Jüri özel ödülü: Bilgisayar tasarımının temel alındığı en iyi karışık tekniğe: 1000 EURO.
FINALE Foundation özel ödülü, Lausanne; en iyi Erotik exlibrise: 1000 EURO.
(Bireyler ve kuruluşlar toplam 1500 EURO'nun altında olmamak koşulu ve jürinin kararıyla özel ödül verebilirler.) Jüri uygun gördüğü sanatçılara Onur Ödülü (Mansiyon) verebilir. Uygun exlibris bulunmazsa jüri ödül veremeyebilir.

10. Exlibrisler, özgünlük, konu, resim, yazı bütünlüğü yanında sanatsal ve teknik nitelikler açısından da değerlendirilecektir. Son karar jüriye aittir. Jüri şu konulara dikkat edecektir: - Sanatçısı tarafından tasarımda kullanılan

dijital resim ve yazı karakterleri gibi öğelerin özgünlüğü,

- Dijital teknolojinin yaratıcılıkta kullanımı ve geleneksel tekniklerle karışımı.
- Yazı ve resim arasındaki ilişki, kompozisyon.
- Baskı kalitesi ve teknik yetkinlik.

11. Ödül alan ve sergilenmeye değer bulunan exlibrisler Mayıs - Haziran 2004'de Belçika Sint-Niklaas Exlibris Müzesi'nde, Ağustos 2004'de Avusturya Wels'de, Ekim - Kasım 2004'de Türkiye Ankara'da sergilenecektir. Exlibrislerin ikinci baskıları, Barcelona ve Lozan'da paralel sergiler için kullanılacaktır (tarihleri daha sonra belirlenecektir).
12. Ödül ve sergileme alan exlibrislerin yer aldığı katalog basılacak, katalogta exlibrisi yer alan katılımcılara birer adet gönderilecektir. Bu sanatçılardan postalama ücreti istenecektir. Katalog için bazı sanatçılardan çalışmalarının yüksek çözünürlüğe taramaları istenecektir. Katalog internette de yer alacak ve CD Rom olarak hazırlanacaktır.
13. Exlibrisler, taahhütlü posta gibi postalanmalı ve dağıtımında zarar görmeyecek bir biçimde gönderilmelidir. Yarışma için gönderilecek exlibrisler iade edilmeyecek organizatörlerde kalacaktır. Organizatörler, exlibrisleri yayımlama, promosyonlarda ve basın metinlerinde ücretsiz olarak kullanma hakkına sahiptir. Yarışma sonuçları, Uluslararası Exlibris Dernekleri Federasyonu (FISAE) üyesi tüm derneklere gönderilecektir.
14. Katılımcılar, aşağıdaki formu doldurup exlibrisleri ile birlikte kısa özgeçmişlerini gönderileceklerdir. (Katılım formu, www.aed.org.tr/fisae.eng.html adresinden de alınabilir.) Seçilen konu bilgisi yanında exlibrisin yapıldığı kişi ya da kuruluşa ait bilgilerin de verilmesinde yarar vardır.
15. Katılımcılar, yarışmaya katılmakla koşulları ve jüri kararlarını kabul etmiş sayılırlar.

FISAE Uluslararası CGD Exlibris Yarışması Katılım Formu (Form İngilizce, Fransızca ya da Almanca olarak eksiksiz doldurulmalıdır.)

Name, Family name:

Address:

Tel. and Fax. Nos.:

E-mail:

Nationality, Date of birth :

Curriculum vitae / Short biography (± 200 words or 1300 characters)

Awards received for graphics and/or ex-libris (date, award)

EX-LIBRIS No 1

Name of owner:

Subject:

Size of printed area: (mm high x mm wide)

Description of the way in which the ex-libris was made and printed :